

Örnek, Sedat Veyis 1962 "Sabah", *Değişim Dergisi*, Yıl 1, Nisan, Sayı 6, 5.

Topalın yüzüne dört köşe bir ışık düştü pencereden. Yüz kirli bir balmumu yumu-şaklığında aydınlandı. Alnının ortasından başlayıp, çenesinin altında kaybolan parmak kalınlığındaki yara izi, yüzünü tam ortasından ikiye bölmüştü. Sol gözü çapak içindeydi. Nefes alıp verdikçe, bakır kırmızı sakalları titriyor, ağzının kenarında salyalar birikiyordu.

Posbıyık hafiften Topalı dürttü.

«— Hiştt Topal! Topal be! Hâlâ uyuyon mu?»

Topal homurdandı, öte yana döndü.

«— Kalk be! Neredeyse sabah olacak.»

«— Ne var? Ne dürtüklüyon sabah, sabah?»

Posbıyık Topala iyice sokuldu. Sesini alçaltarak:

«— Seninkini götürdüler» dedi.

«— Benimki kim?»

«— 26 canım. Yukardaki.»

Topalın sol gözü cılk bir yara gibi açıldı.

«— Yok be! Bir hafta sonra diyorlardı.»

«— Orasını bilmem. Bir saat önce götürdüler. Dürttüm, dürttüm uyanmadın. Sanki üzerine ölü toprağı serpmişlerdi.»

»— Tuh anasını! Görmedik son bir defa.»

«— Görse ne olacaktı. Kurtaracak mıydın sanki?»

«— Kurtarmak ne haddimize. Bizimkisi merak. Cigaran var mı?»

Posbıyık bir cigara uzattı. Çakmağı tutan eli titriyordu. Topalın gözünden kaçmadı bu.

«— Elin titriyor senin.»

«— Elim mi? Yok canım. Sana öyle gelmiş olacak.»

Posbıyık kalktı, pencereye doğru yürüdü. Buz gibi demirlerden tutup, sabaha baktı. Dağınık siyah saçlarının, iri omuzunun etrafında soğuk bir ışık hüzmeleri harelendi. Bu haliyle kabaca yontulmuş, henüz tamamlanmamış bir heykele benziyordu. Tütünden sararmış, gür bir posbıyığı vardı. Dışarda, dağların ardından ağır, moru ve serini bol, puslu bir sabah zorluyordu. Ağaçların, evlerin, fabrika bacalarının ıslak, boz bir ürperme tütüyor, şehir usuldan usuldan uyanıyordu.

Topal:

«— Demek bağırp, çağırmadı ha?»

«— Yok. Tıpış, tıpış gitti.»

«— İş olup bitti mi dersin?»

«— Bitmiştir zaar. Ne sürecektir ki?»

«— Öyle. Darağacını, ipi mipi zaten akşamdan hazırlamışlardır. Hocaydı, son sözdü, on dakika sürmez.»

«— Ensesindeki saçları da kesmişlerdir her halde.»

«Kesmişlerdir zaar. İlmek iyice oturmuştur ki.»

Topalın ensesi buz gibi oldu. Çocukken birisinin asıldığını görmüştü anasının yalvarıp, yakarmasına aldırılmamış, gecenin bir yarısında evden kaçmış, adamın asılacağı meydana gelmişti. Meydan ana-baba günüydü. Darağacını ta yolun ağzından görmüştü. Üç ayaklı, koskocaman bir pergele benziyordu. Kalabalığın arasından kendi-

sine yer açmış, en ön sıraya yaklaşmıştı. Birden «geliyor, deyh...» diye bir uğultu yayılmış, az sonra da hapishaneye giden yolun ağzından beyaz bir gölge belirmişti. Candarmalar yol açıyorlardı. Adamın iri ve külrengi kafasını, uzun bacaklarını iyice seçebilmişti. Sonra birisi bir kâğıttan anlıyamadığı bir şeyler okumuştur. Sonra ilmeği boynuna geçirmişlerdi. Adam tükürmüştü. İşte o sıra gözlerini sımsıkı yummuştu. Gözlerini yeniden açtığı zaman, adamın önce dilini gördü. Dil dışarı sarkmıştı. Kıpırmızı... Neden sonra kalabalığın çoğu dağılmıştı. Adamın gövdesi sabah yelinin ince türküsüne uymuş, inceden, bir o yana, bir bu yana sallanıyordu.

«— Acab 26 üşümüş müdür Posbıyık? Tıraşlı ensesinde sabahın serinliğini duyup da, üşümüş müdür dersin?»

«— Seninki de lâf işte. Üşümek aklına geldi mi bakalım?»

»— Üşür, üşür. İnsan bu. Bilinmezki.»

Posbıyık konuşmadı. Kafası sarıya çalmış yeşil ekinlere gitti. Başaklar dol doluydu. Saplarını eğmişlerdi, Dağı dolanıp düze inen yol, tarlayı insafsızca ortadan ikiye bölüyordu. Gece serin bir esmerlikle ellerine, yüzüne bulaşıyordu insanın. Tarlada bir hisirtti, bir gümrâhlık. Geceye karşı cigara yakacaktı. Çakmağın çakmaktan vaz geçti. Sağ yanında, tarlanın hemen kıyısında iki karaltı görmüştü. Altı-üstlü. Usuldan yaklaşmıştı. Çiftenin iki gözünü birden boşalttı. Karısı sapları yakalamış, olduğu yerde tavuk gibi debeleniyordu. «Yandım da yandır! Vay da vay!» Tüfek sesine millet üşüşmüştü. Tarlanın kıyısına oturmuş, candarmayı beklemişti. O gün de, tıpkı bu günkü gibi atan günü, dağların ardından ağır ortalığı yavaş yavaş ışığa boğan sabahı görmüştü. Dünya sanki duruyordu. Dağların doruğu al al olmuştu.

«— Topal be! Bizi de götürüp mötürmesinler.»

«— Ağzını hayıra aç. Bizim cürmümüz belli, hükmümüz belli.»

«— Vay 26! Vardı, yok oldu.» Dışardan ayak sesleri duyuldu. Sesler iyice yaklaştı, irileşti, gelip hücrelerinin önünde durdu. Posbıyık uzandı, Topalın elini yakaladı. Topalın şapkası çapaklı ağulu bir çiçek gibi açıldı. Ayaklar malta taşlarını döğerek uzaklaşıp gittiler. Ortalığı büyük bir sessizlik kaplamıştı. Sanki koca hapishane tek mil misafirlerini salıvermişti. En küçük bir çıtırtı duyulmuyordu. Posbıyık ta yürekten, inanmış, gür bir sesle:

«— Allah» dedi. «Koca Allah!» Ses bir bomba gibi patladı. Topal boş bulundu, yattığı yerden sıçradı.

»— O nasıl Allah demek öyle? Yüreğimi ağzıma getirdin!»

«— Topal! Ha, dediğim gibi, sakın bizi de...»

«— Kes be! Adamın yüreğine korku salma.»

Bir beş dakika, tek lâf etmeden dışarıyı dinlediler. Hiç bir şey duyulmuyordu. Topal yattığı yerden kalkıp, ayağını sürükleyerek pencereye gitti. Uzaklara baktı. Kalın dış duvarların arkasındaki kavak ağaçlarının birinin tepesinde bir karga gördü. Karga bir uçup, bir konuyordu. İyice havalandı, hapisanenin çevresinde bir yarım tur attı, geldi bu sefer duvarın üzerine kondu, gözlerini toplala dikti. Kanatlarını silkti, gagası ile göğsünün beyazını kaşdı. Sonra pırr diye uçup gitti. Topal birden bire yeğnildiğini duydu.

Pencerenin dört köşe demirlerinden kırılan güneş, hücreyi parça parça ışığa boğdu. Sabahtı artık Dışarda devriyeler gündüz nöbeti alıyorlardı. Topal Posbıyığa dönüp korkulu korkulu güldü.

«— Sabah oldu artık. Bu saatten sonra adam asmazlar.»

Posbıyık yatağının üzerine düşen güneş elinin tersi ile sıvazlayıp:

«— Elbet» dedi. «Sabah oldu. Sabah gibi var mı?»

Sürer Karanlık

Sürer karanlık yüreğini mutsuzluğun, umutsuzluğun toprağına eker acı. Anıdığı anıların perisel selleri çağdaş bir aldanyı çağırıştırır ona. Biçer sancularını yanlış yargıların. Taşkın bir şaşkınlığa sıkışır yaşamı. Günün artıkları; bir taş artık yaş toprağına dikili. Gülsek bir tümsek belirir ilerde. Ses verir: Gülsek, bülbülümüz nerde?

Ah, o! Çılgın yalgın!

Unutulmuş kilitli sandığında yitirilmiş zamanın. Bitirilmiş yalanın yandı-ğında tutulmuş belitli bir kuş. Yolunmuş tüyleri; cıvılda kollarında dar bir ağacın:

O yok burada, hiçbir yerde yok, yok var orada şimdi...

Büyük yankısı dağlararak, algılanır yaygın bir salgın.

Yoksa dalgınlıklamı sildim kendimi? Bilmediğim dedem, dedim, anlattığı masallarda yaşadı. Biledi evrent, en eski ocaklarda kocadı. Yaşamın kuyula- rında ağırttı sakalını; bu kuyulara sinen uykularında koyu sulara inen ak bir kanattı,

Benliğin tarlasını adımladı boydan boya, gece sonlanınca doğan.

Doğan TÜRKER

18.3.1962